

SÖMÜRGE DÖNEMİNDE CEZAYİR TOPLUMU ÜZERİNE BAZI FRANSIZ ETNOGRAFİK ÇALIŞMALARINDAN ÖRNEKLER (MODEL OLARAK AVRASYA TOPLUMU)

Hüsamettin İNAÇ¹
Abdelhamid BERREGUİA²
Aymene HADJİ³

Öz

Etnografya, Cezayir'i işgal etme projesini hazırlayan Fransa için bir endişe kaynağı oluşturdu. Proje, bilim adamları ve gezginler tarafından yürütülen etnografik ve sosyolojik çalışmalar üzerine inşa edildikten sonra, Fransız oryantalistler Cezayir topraklarına ilk ayak bastıkları andan itibaren Cezayir toplumunu incelemek ve çeşitli bileşenlerini tanımak için büyük çaba sarf ettiler.

Cezayir toplumsal gerçekliğinin Fransız ordusu tarafından keşif süreci esas olarak saha araştırması ve gözlemlere dayanıyordu. Bu araştırma biçimi Cezayir'deki Fransız etnografik araştırmalarına hâkim olmuştur ve bu tür etnografik araştırmalara başvurulması, Cezayir toplumu hakkında acil bilgi ve veri ihtiyacı tarafından dikte edilmiştir, böylece tam kontrol sağlayacak uygun strateji belirlenebilir. Sonuç itibarıyla bu çalışma, Cezayir'deki Fransız etnografik çalışmalarının gerçekliğini ve çoğu Cezayir'deki Fransız yerleşim projesine hizmet eden bu çalışmaların büyük miktarının amacını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etnografi, Cezayir Toplumu, Fransız Etnografisi, Fransız Ordusu

EXAMPLES OF SOME FRENCH ETHNOGRAPHIC STUDIES ON ALGERIAN SOCIETY DURING THE COLONIAL PERIOD (EURASIAN SOCIETY AS A MODEL)

Abstract

Ethnography created a source of anxiety for France when it prepared the project to occupy Algeria. The project was built on ethnographic and sociological studies carried out by men of scientific missions and travelers, in which French orientalist made great efforts to study Algerian society and get to know its various components since they first set foot on the land of Algeria.

The exploratory process of the Algerian social reality by the French army was based mainly on field investigation and observations. The form of investigation dominated French ethnographic research in Algeria, and resorting to such ethnographic investigations was dictated by the urgent need for information and data about Algerian society so that the appropriate strategy could be set that would allow for total control. Finally, this study reveals the reality of French ethnographic studies in Algeria, in addition to the purpose of the huge number of these studies, most of which serve the French settlement project in Algeria.

Keywords: Ethnography, Algerian society, French Ethnographic, French Army

¹ Prof. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, husamettin.inac@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6922-2010

² Dr. Öğr. Üyesi, Batna Üniversitesi Tarih Bölümü, Cezayir, abdelhamid.berreguia@univ-batna.dz, ORCID: 0000-0002-1569-0783

³ Doktora Öğrencisi, DPU Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, aimen.hadji94@gmail.com, ORCID: 000-0003-3564-7077

Giriş

Avrupa sömürgeciliği beşeri bilimlere, özellikle de bazılarının sömürge bilimleri olarak adlandırdığı ve başını antropoloji, etnografya ve etnoloji gibi tehlikeli üçlünün çektiği dallara yatırım yaptı. Orduları, bu bilimlerdeki araştırma ekipleri araştırmalarını tamamlayıp İçişleri ve Savaş Bakanlıklarındaki her subayın önüne Cezayir'i derinlemesine inceleyen ve boş zihinlerimize, çağdışı zihniyetlerimize ve erdemlerden yoksun ritüellerle dolu yüzeysel dindarlığımıza nüfuz eden ve tüm çılgınlıklarımızı bilen, böylece sömürgeci savaş makinesinin bizi ve kendimizi benzersiz bir coşku ve göz kamaştırıcı bir aptallıkla kontrol altına alma işini kolaylaştıran bu bilimlerdeki bilişsel çıktılarını koyana kadar ülkelerimizin duvarlarına saldırmadı.

1. Çalışmanın Problemi

Cezayir'deki Fransız etnografik çalışmalarının istenen hedefe ne ölçüde ulaştığı ve Cezayir toplumuna nüfuz ederek onu Batı medeniyetine entegre edebildiği düşünülebilir?

2. Sömürge bilimleri (Antropoloji, Etnoloji, Etnografya)

2.1. Antropoloji veya İnsan Bilimi:

Modern bilimlerden biridir ve burada insan inançlarını ve toplumsal yapıların dayandığı sistemleri inceleyen kültürel antropoloji ile ilgilendiğimiz bir dizi dalı vardır. Bazı meraklılar, bu alandaki araştırmalarının onları, toplumundaki insan hakkında genel yasalar oluşturmaya götürebileceğini ve bu sayede uygulamalı bir bilimin kurulabileceğini iddia etmektedir ki Avrupa sömürgeciliğinin aslında sömürgelerindeki insana uyguladığı şey de budur. Bu bağlamda, hepsi de ne yazık ki son derece olumsuz olan bir dizi davranış özelliğini "izler" ve ardından bunları "antropolojik" çalışması altındaki toplumun tüm üyelerine yansıtır; sertlik, sınırlı zekâ, tembellik ve fanatizm gibi... Sonunda bu "kusurlar", Arapların (Kuzey Afrika'nın evlatları) iyi bildiği ve Fransa'daki topluluklarına karşı hala kullanılan ifadeler (Bougnole ve Ratton) gibi aşağılama ve hakaret ifadeleriyle özetleniyor. Ancak bunların en tehlikelisi, antropolojinin klanlar ve bölgeler arasındaki anlaşmazlık ateşini tutuşturmak için istismar ettiği, genel nüfusu birbirine karşı kullandığı isim takmadır. Bu yüzden bu bilim dalına sömürge antropolojisi adını verdik. (Agoun, 2014)

2.1.1. Etnoloji

Bir diğer adı ile insan ırkları bilimi, halkların etnik ve ırksal yönleri, ırksal, kültürel ve ekonomik özelliklerinin yanı sıra halkların hareketleri ve göçleri, yayılmaları ve dağılımları, dilleri, gelenekleri ve görenekleri ve hatta eksiklikleri ile ilgilenir. (Agoun, Al-Hewar Al-Mutamadinun, 2014)

2.1.1.1. Etnografya

Ya da Antropolojinin bir dalı olan ırkları tanımlama biliminin alanıdır. Bir ırkın, toplumun ya da halkın yaşam biçimlerinin ve yöntemlerinin betimsel olarak incelenmesidir. Sömürge dönemlerinde bu bilim, ilkelik kategorisine yerleştirdiği işgal altındaki halklarla ilgilenmiş, onların folklorunu, çelişkilerini, mezhep ve kabile savaşı eğilimlerini, intikam ve ad takma ya da aşağılayıcı ifadeler gibi konuları araştırmıştır. Etnografya Yunanca iki kelimeden gelmektedir: Ethnos, yani ırk ve Graphein, yani tasvir ya da imge. Bu bağlamda, antropoloji, etnoloji ve etnografya arasında ayırım yapma ihtiyacına dikkat çekmek gerekir, çünkü bunlar insanlarla ilgilenen ve birçok açıdan kesişen bilimlerdir ve bazı insanların aralarında neredeyse hiç ayırım yapmadığı noktaya kadar bir kültüre sahip sosyal bir varlık olarak ele alınırlar. Birçok kişi, çalışma alanlarının aynı konu üzerinde örtüşmesi nedeniyle antropolojinin etnoloji ile aynı şey olduğuna inanmaktadır. Bu farklılığa dair belirsizliği ve muğlaklığı ortadan kaldırmak için her birinin çalışma alanı ve konusu netleştirilmelidir. (Agoun, Sömürge Bilimleri, Antropoloji, Etnografya, Etnoloji,, 2014)

Üç bilimin tanımlarından incelediklerimiz sayesinde, bu üç bilim arasındaki ilişkiyi netleştirebiliriz. Antropoloji tam bir insan bilimidir ve etnoloji halkları incelemede uzmanlaşmış bir bilimdir, etnografya ise halkların kendilerinin betimlenmesidir. Ancak bu ilişki sadece teorik boyutta kalır çünkü birçok durumda, özellikle de sahada, bu bilimlerin yöntem ve amaçlarının ötesine geçtiğini ve birbirleriyle örtüşüklerini görürüz. Birçok araştırmacı etnografya ve etnolojiyi sadece antropoloji ile biten aşamalar olarak ele alır, çünkü antropoloji uzmanlığındaki bilim insanı etnografiyi genellikle olayların betimsel bir çalışması olarak kullanır ve etnolojiyi insan gruplarını tanımlarken ve karşılaştırırken kullanır. Sosyal bilimler alanında uzmanlaşmış araştırmacılar ise antropoloji ve etnolojinin aynı madalyonun iki yüzü, yani iki farklı isme sahip tek bir bilim olduğuna inanmaktadır. (Careete, 1849)

3. Cezayir Toplumuna Üzerine Fransız Etnografik Çalışmaları

Fransız antropoloji araştırmacıları, Cezayir toplumunun heterojenliğini doğrulayan çalışmalar ve araştırmalar yoluyla Cezayir'deki teorileriyle sömürge sisteminin desteklenmesine katkıda bulunmuşlardır. Araştırmalarının çoğu Berberi (Amazigh) unsuruna odaklanmıştır, öyle ki Gabriel Camps neredeyse kökenleri Berberiler kadar titizlikle ve uydurma yöntemlerle araştırılan başka bir halk olmadığını iddia etmektedir. (Akli, 2004) Keşif misyonları, pragmatik fiziksel coğrafi doğanın ilk aşaması olarak geldi ve bu bağlamda "Emile Carette" (Carette.E)'nin Kabylie bölgesi üzerine kırk cilde ulaşan, Berberi dilinin özellikleri, coğrafi çeşitlilikle ilişkileri ve sosyal yapısındaki demografik yönü tanımlayan, dağılımını ve yoğunluğunu belirten ünlü çalışması geliyor. Bu misyonların ve çalışmaların amacını üç ekseninde belirler: bilimsel: sınırları ve bölümleri belirlemek ve dünyanın yüzeyini bilmek, ekonomik: ticari alışverişler ve işin yönleri ve sosyo-politik: Cezayir toplumunun siyasi koşullarını ve sosyal ilişkilerini bilmek. (Akli, 2004)

Ayrıca Hanoteau ve Le Tourneux'un 1868'de Al Muqrani ve Al-Haddad liderlerinin büyük ayaklanmasından önce Kabylie bölgesine ve geleneklerine odaklanan birer çalışmasını buluyoruz ve bu çalışma Cezayir'in sömürge döneminde tanıdığı en önemli ve en büyük sömürge çalışmalarından biri olarak kabul ediliyor ve önemi iki şeyden kaynaklanıyor, Birincisi, analiz yoluyla sosyal gerçekleri tanımlamayı amaçlamasıdır. Geleneklerin, göreneklerin ve popüler alışkanlıkların kesin ayrıntıları, daha sonra bu alandaki adanmışlıkları ve antropolojik çalışmalarıyla tanınan diğer oryantalistlerin çalışmaları geldi ve bunların en ünlüsü Fransız oryantalist Emile Masqueray idi. (Saadallah)

4. Fransız Oryantalist Emile Masqueray

Bir Fransız oryantalist, tarihçi ve sosyolog olarak Kasım 1872'de Cezayir'e geldi ve başkentteki Cezayir Lisesi'ne tarih ve coğrafya profesörü olarak atandı. Bu aşamada, Yüksek Eğitim Enstitüsü üyesi Bay Emile le Vasseur'den, Aures bölgesi ve Mzab Vadisi'ne bilimsel bir misyon gerçekleştirerek kendisi adına müdahale etmesini talep etti. Bunun için öne sürdüğü argüman, bu bölgelerin bilimsel açıdan büyük önem taşıdığı ve diğer yandan da sömürge politikasına hizmet ettiğiydi. Berberi bölgelerine yaptığı geziler daha sonra şu şekilde olmuştur: 1875'ten Mart 1878'e kadar Aures, 1878'de Mzab ve Ocak-Mayıs 1881'de Kabylie bölgesi. (brahim, 1998) Özellikle çalışmalarının ortaya çıktığı tarihsel dönemde sömürge sorununa akademik bilimsel perspektiften ilgi duyan üniversite hocalarından biri olarak kabul edilir. Fransız yönetiminin yerel halk ile sömürge otoritesi arasındaki ilişkiyi düzenleme alanındaki kaygılarını gerçekçi bir şekilde yansıtan bu çalışmalar, Cezayir'le ilgili başarılı quality çalışmaları çerçevesinde akademik çalışma alanını oluşturan en önemli çalışmalardan biri olarak sınıflandırılabilir ve Emile Mascari, Cezayir toplumunun akademik çalışmasına herkesten daha fazla prestij ve meşruiyet kazandıran kişidir. Kendisi 1886 yılında (E.Daumas, 1845.) başlıklı bir tarih kitabı yazmıştır.

Bu kitaptaki notlarının çoğu çöl şehirleri hakkında (Duveyrien)'den alınmıştır. Fransız oryantalist Jacques Berque onun hakkında şöyle diyor: Üç Berberi toplumunu öne çıkarması, onları incelemesi, tahlil etmesi ve monografik bir tarzda ele alması nedeniyle araştırmalarının birçoğunu

tamamlamamda büyük kredisi vardı, ancak kitabında bahsettiği kanaatleri, özellikle de Kuzey Afrika toplumlarını eski İtalyan toplumlarıyla karşılaştırmasını onaylamadı. Onun sayesinde Fransız Oryantalizmi, Berberilerin toplumsal yapısını Aures, Kabylia ve Beni Mzab'da yaşayıp tanıdıktan sonra bilebildi ve Cezayir'e Fransa için sahip olmak için elinden gelen her şeyi yaptı, kılıçla ya da sabanla değil, bilimle, sözle ve yazılarıyla. Bunu bize teyit eden şey, 1876 yılında siyasi bir dergi olan "la Revue Bleu" adlı Mavi Dergi'de "Kabylia'nın iki nesil içinde Fransız olmasını istiyorsak, her kabileye bir öğretmen koyalım" diye yazmış olmasıdır. (A. Bernard, 1894, Cilt 38,) Masqueray'in sunduğu büyük eserlere kıyasla, meslektaşı Auguste Bernard, African Magazine'de onun hakkında uzun bir makale yazdı ve bu makalede insanın tarihini anlattı ve erdemlerini sıraladı. Makalesini şöyle bitirmiştir: Masqueray yazıları ve eğitimiyle Cezayir'e tüm gücüyle hizmet etti. Masqueray, bilimin ve yüksek entelektüel kültürün Cezayir'de bir yeri ve rolü olacağına inanıyordu... Masqueray, Afrika'da görev yapmış Fransız subay ve yöneticileriyle aynı seviyede durmaktadır. Émile Masqueray'ın tamamladığı etnografik çalışmalar arasında, Aures'deki Oulad Daoud kabilesinin tahtı üzerine yaptığı çalışma da yer almaktadır: (NOT concernant les Oulad Daoud mont Aurè).

Masqourai'nin Oujana Nehri kıyısında yaşayan Berberi kökenlere dayandırdığı ve kendi alanında seyahat eden hareketli kabilelerden biri olduğunu belirttiği Chaoui'den bahseder ve kökenleri, aidiyeti belirtilmeyen bir karaktere (Burke) kadar uzanır, bazıları onu Roma kökenlerine, diğerleri Yahudi'ye dayandırırken, bazıları onu Arap olarak kabul etmeye devam eder iki kez evlendiğinden ve kabilenin dallarının ve uyluklarının oluştuğu 9 çocuğu olduğundan bahsedilir. Masqourai, Davud oğullarının gelenek ve göreneklerinde kardeşleri ve komşuları Abdi oğullarından farklı olmadıklarını ve Yahudilikten alınan bazı geleneklerin yanı sıra Hristiyanlıktan ödünç alınan bazı kutlamalara da sahip olduklarını, Davud oğullarının ellerine haç dövmesi yaptırdıklarını ve ayrıca kardeşleri Abdi oğullarına kıyasla daha az beyaz renge sahip olduklarını belirtmektedir. (masqueray, alger,1878)

Masqourai'nin Aures üzerine yaptığı çalışmalar arasında Afrika dergisinde Le Djebel Chechar Jebel Chechar (şu anda Khenchela) başlığıyla yayınlanan ve bölgenin tarihini ele alarak bu bölgeyi oluşturan en önemli kabile ve aşiretlerden bahsettiği bir çalışma da bulunmaktadır. Bunlardan sırayla bahsediyoruz: Béni Barbar, Oulad Sultan, Nememcha, Oulad Khiar. Sakray'ın bu çalışmasında, bölgenin ve bölgedeki kabile ve aşiretlerin tarihini çok eski zamanlardan beri takip ettiği fark edilmektedir. Bununla da kalmamış, tıbbi uygulamalar gibi çeşitli uygulamalarını da kaydetmiştir. Bu konuda özellikle şöyle diyor: Hepsi tıp sanatını uyguluyor, genellikle de başarılı bir şekilde ekliyor: Aures'ten bir şeyh bana, silahla vurularak kolu kırıldıktan sonra bir Fransız hastanesine nakledildiğini, burada yaralanmanın ciddiyeti nedeniyle kolunu kesmek istediklerini, ancak şeyhin bunu kabul etmeyerek kabilesine döndüğünü ve bölgedeki doktoruna gittiğini, onun da kendisi için çok şey yaptığını, böylece herhangi bir komplikasyon olmadan çok hızlı bir şekilde iyileştiğini ve sağlığına kavuştuğunu anlattı. Bu konuda herkes tıp sanatında, özellikle de kafatası trepanasyonu (trépanation du crane) gibi cerrahi operasyonlarda yetenekli oldukları konusunda hemfikirdir. (Coquet, 1936)

5. Thérèse Rivière ve Germaine Tillion'un Aures'e Yolculuğu

5.1. Thérèse Rivière (1901-1970)

O dönemde Trocadero Etnografya Müzesi'nin müdür yardımcısı olan Georges-Henri Rivière'in kız kardeşidir. Thérèse Rivière ilk nesil profesyonel Fransız etnograflardan biridir. Çok az yazı bıraktı ve etnograf olarak kariyeri savaştan kısa bir süre sonra hastalık nedeniyle kesintiye uğradı. Uluslararası Afrika Dilleri ve Kültürleri Enstitüsü tarafından bir misyonun başına atandı ve Aralık 1934'te Germaine Tillion eşliğinde iki yıllığına Aures'e gitti. Trocadero'daki Etnografya Müzesi'nde, ardından da "Beyaz Afrika ve Doğu" bölümünü yönettiği Musée de l'Homme'da çalıştı. Etnografik objeler, Neolitik kazı malzemeleri, ses kayıtları konusunda uzmanlaştı ve yirmi

saha defteri, çizimleri, filmleri ve fotoğrafları Aures bölgesinin tanıtılmasına büyük katkı sağladı. Antropologlar, doğru bilimsel sonuçlarla temsil edilen hedeflerine ulaşmak için etnolojiye şiddetle ihtiyaç duyduklarından, Cezayir'in sömürge yetkililerinin, Cezayir toplumunu anlamak ve yeniden inşa etmek amacıyla bazı araştırmacıların Cezayir toplumunun etnik kökenlerini incelemesine izin verdiğini görüyoruz. Bazı Cezayir bölgelerinde antropolojik çalışmalar yapmak üzere görevlendirilen Fransız kadınlar arasında antropolog ve etnograf Thérèse Rivière ile merkezi Londra'da bulunan Uluslararası Afrika Dilleri ve Kültürleri Enstitüsü'nden etnolog Germaine Tillion vardı, Paris'teki Koloni Okulu'nun Modern Doğu Dilleri ve Afrika Uygarlığı Ulusal Okulu'nda etnoloji bölümü başkanı ve Sudan dilleri profesörü olan Henri Laborit'in önerisi üzerine, 1934 yılında Berlin Üniversitesi'nden Alman dilbilimci Diedrich H. Westermann ile birlikte Arris bölgesinde bir misyon yürütmeye karar verdi. Bu görev iki araştırmacı arasında paylaştırıldı, "Thérèse" yazmaktan nefret ettiğini biliyordu, bu yüzden en başından itibaren teknik çalışmalarda uzmanlaşmaya ve maddi olan her şeye dikkat etmeye karar vermişti. Bu nedenle Aures halkının zanaat teknikleri ve sosyal meslekleri üzerine araştırmalar yaptı, "Mattia Gaudry"nin "Aures'teki Chaoui Kadını" başlıklı çalışmasında bu konuya değindiğini ve aynı konuda bir tezi tekrarlamamanın mantıksız olduğunu fark edince, Germaine Tillion'u Berberi nüfusun sosyal örgütlenmeleri üzerine bir tezi tamamlaması için görevlendirirken, Kendisi ise daha sonra İnsan Müzesi'nde sergilenecek bir dizi fotoğraf eşliğinde Aures'in günlük yaşamında kullanılan bir dizi aleti incelemeye yöneldi. (diğerleri, 2017)

Ghreena Abdel Nour, bölgeyle ilgili çalışmasında, doktora tezinde, Fransız arşivlerinde korunan belgelerden birinde, Şubat 1955'te Genel Vali Jacques Soustelle'e gönderdiği ve Nazilerin Fransa'yı işgali sırasında Alman polisi tarafından ele geçirilen çalışmasında bir bölümü Chaouilerin unvan ve isimlerine ayırdığını belirttiği bir rapor bulduğundan bahsetmektedir. Akrabalık konusunda ise raporunda Chaouilerin Romalı ailelerden ziyade ilkel Keltlere daha yakın olduğunu belirtmiştir. Tion, kabile ve aile organizasyonlarını ya da Chaouis'de grup anlamına gelen (harfiqth) ya da diğer bölgelerde aynı yakın atalardan gelen aynı akrabalığa sahip grup (companionship) olarak adlandırılan şeyi incelemeye çalışmıştır. 1940 yılında İnsan Müzesi, Therese Rivière tarafından iade edilen 857 parça ve birkaç bin fotoğraf ile Germaine'in görevlerinden birkaç yüz parça içeriyordu. Germaine 1.500 fotoğrafı ise evinde saklıyordu. Müzenin bodrumlarında terk edilmiş ve bu nedenle kullanılamaz durumda olan ses kayıtları ve filmler kurtarıldı. Thérèse Rivière'in fotoğraflarına gelince, Fanny Colonna da Germaine gibi bazılarını çalışmalarında kullandı. (Ghreina, 1962) Görevin sonuçları 28 Mayıs 1943'te Musée de l'Homme'da The Aures başlıklı bir sergide sunuldu. Jacques Foblé o sırada sergiden sorumluydu, Thérèse o sırada hastalıktan muzdaripti ve Germaine Tillion tutuklanıp Fresnes hapisanesinde hapsedildikten sonra Ravensbrück'e sürülmüş ve 1945 yılında serbest bırakılmıştı.

Üç bölüm halinde düzenlenen sergide çok sayıda obje ve fotoğraf yer aldı: ilk bölümde fotoğraflar ve çizimler aracılığıyla (teraslı tarlalar ve kolektif sulama araçları), ikinci bölümde teknikler (kullanım ve üretim aşamalarını gösteren objeler ve fotoğraflar), son bölümde ise sosyal organizasyon (düğün, ekim, sünnet vb. etkinliklerden karelerle) üzerinde duruldu (DJOGHLAL)

5.1.1. Kurtuluş Devrimi Sırasında Araştırmacı Germaine Tillion

30 Mayıs 1907'de Fransa'nın Haute-Loire bölgesindeki Allègre köyünde doğdu. 1919'da Paris'e taşındı ve Sorbonne Üniversitesi Louvre Okulu'nda yükseköğrenimine devam etti. 1925'ten sonra etnoloji okumaya başladığında, beşeri bilimler alanında bir araştırmacı olarak tüm yaşamına yön verecek bir yön çizdi. Etnoloji Enstitüsü'nden 1932 yılında mezun olmuş ve meslektaş "Thérèse Rivière" ile birlikte bilimsel bir araştırma görevine atanmış, kendisi de bu görev için "Marcel Moss" tarafından Cezayir'in Aures bölgesinde görevlendirilmiş ve "Lahmar Khedou" Dağı'nın eteklerindeki "Aris" bölgesine yerleşmişlerdir. (Sarah Frioux-Salgas et Carine Peltier Caroff, 2015) 19 Nisan 2008 tarihinde 101 yaşında Saint-Mandé'deki evinde vefat etti. Son zamanlarda

bu müstesna kadına birçok dosya ve harika eser ithaf edildi. Germaine Tillion, Marcel Mauss ve Louis Massignon'un yanında etnoloji ve oryantalizm eğitimi almış ve 1934'ten 1940'a kadar Aurès bölgesindeki Chaouia kabileleri arasında uzun süre kalmıştır.

Savaş sırasında Fransa'nın başkenti Paris'e döndüğünde, 1940 yılında Direniş'e katıldı ve daha sonra "İnsan Müzesi" olarak adlandırılacak ağın çalışmalarında önemli bir rol oynadı. Mahkûmiyetinin ardından 1942'de tutuklandı, Fresne'de hapsedildi ve Ekim 1943'te on beş ay boyunca yaşadığı ve dehşete tanık olduğu Ravensbrück'e sürüldü. Savaştan sonra yorulmak bilmeden Nazizm ve Stalinizmin suçlarını araştırdı ve David Rousset ile birlikte Her Türlü Toplama Kampı Sistemine Karşı Uluslararası Komite'ye katıldı. Cezayir'deki Fransız işgali sona erdiğinde, 1954 devriminden sonra Cezayir'e bir görevle gönderildi ve halka hizmet etmeyi amaçlayan sosyal merkezler kurarak "evsizlikle" mücadele sözü verdi. İslam dünyasında kadının statüsü üzerine çeşitli araştırmalar yürütmüş, 1958'de araştırma direktörü olarak atandığı École Practicale d'Etudes Aéroports'da ders vermiş ve Mağrip toplumları üzerine bir araştırma ekibini yönetmiştir ("Arap-Berberi Bölgesinde Sözlü Edebiyat, Lehçeler ve Etnoloji") (Augstin Barbara, 2008).

Daha sonra Cezayir'deki sömürge yetkilileri tarafından Cezayir'deki ekonomik durumu incelemekle görevlendirildi ve New York'tan döndükten hemen sonra François Mitterrand tarafından, Rus-Alman savaşının suçlarıyla ilgili resmi bir görevle Cezayir'e gönderildi ve kendisinden Aures'e giderek oradaki ekonomik durum hakkında acil bir rapor sunması istendi. Bölgeyi en iyi tanıyan Fransız kadın olarak, 1934'te Aures'e gitmiş ve yoksul köyleri ziyaret etmiş, yoksul köylülerin durumuna ilişkin birçok gözlem kaydetmiş ve Ahmar Khaddou Dağları'na dört gezi yapabirmiştir. (Christian Bromberger, 2009) Cezayir'e varışından hemen sonra özellikle Aures bölgesinde yaptığı incelemeler sırasında şunları söylemiştir: "Kasım 1954 ile Şubat 1955 arasında onlara (Auresliler) döndüğümde, tarihlerindeki ani değişim beni çok etkiledi ve bu kelimeyi henüz 'klochardisation' olarak ifade etmemiştim." Germaine Tillon'un Aures bölgesindeki deneyimi nedeniyle, Mitterrand tarafından Cezayir'deki ekonomik durumu araştırmak üzere özel bir komitenin üyesi olarak atandı ve Aures'in "Aris" bölgesine gitti. İlk bakışta, yaşam standardının son on dört yılda ulaştığı düşüşün boyutlarını keşfettiğinde şiddetli bir şok yaşadı. Bu araştırmacı, gözlemlediklerini kapsamlı bir şekilde sunmuş ve raporunda bahsettiği en önemli şeyler arasında şunlar yer almıştır "Bir milyon Müslüman Cezayirli tamamen ya da kısmen işsiz, iki milyon kişi ise istihdam seviyesinin altında."

Germaine'in o kış Avrasyalı köylülerle ilgili olarak fark ettiği ve söylediği şey de gerekli olan şeydir: "Sığır sürülerinin otlak yetersizliği nedeniyle ölmesini izliyorlardı ve aç tarım işçileri, gelecek yıl mısır başakları yetiştirmek için ekmeleri gereken tahıl tohumlarını yemek zorunda kalıyorlardı." Alistair Horne ("Barış İçin Acımasız Bir Savaş" adlı kitabında) bu raporda belirtilenlerin bir sonucu olarak, Germaine Tillon'un Cezayir'deki özgürlük devriminin patlak vermesinin nedenlerini yoksulluk ve açlık gibi ekonomik faktörlere bağladığı ve raporunda Auras sakinlerinin Cezayir halkı gibi bağımsızlık ve özgürlüğe eğilimli olduğunu belirtmediği gerçeğine gitti. Tillion kitabında (1957'de Cezayir) sosyal sefaletin Auralarda devrimin patlak vermesinin nedenlerinden biri olduğunu söylüyor ve Auralarda yaşayanları otuzlu yıllarda büyük bir yoksulluk içinde bulduğunu ve ellili yıllarda onlarla tekrar karşılaştığını ve onları büyük bir sefalet içinde bulduğunu anlatıyor, bu bağlamda Fransız varlığına geldiğimizde ise (1934 yılında Auralarda bulunduğu dönemi kastediyor) yokluğu çok dikkat çekiciydi. Tek bir kolon bile yok. Öğretmeni olmayan bir okul ve boş bir yol var. Doktor yok, hemşire yok, medeniyet misyoneri yok. En fazla bazı niyetler var, ama onları eylemler takip etmiyor... Tıp kursları yok, bu bir gerçek. Organize bir aspirin dağıtımı yok ama bataklik humması, tifüs, tifo yaklaşık 15 yıldır bölgeyi kasıp kavuruyor ve halk doktorun geldiğine şahit olmuyor... 15 yıl sonra, işte tablo. Tek bir kolon ya da çalışan yok ama bölgede barış hüküm sürüyor, sağlık iyileşiyor, bataklik humması nedeniyle bitler yok oluyor ve tifüsle birlikte sivrisinekler de ortadan kalkıyor. Gerçek bir kıtlık (yani devrim)

geldiğinde, mideyi acıtan değil, insanları öldüren bir kıtlık, çalışanlar un ve pirinç dağıtımını denetlemek için oraya taşınıyor. Bu sömürgecilik mi? Evet, tam olarak öyle ve bazen insanlara görünmesini istediğim kadar basit veya zararsız değil. (Rkibi, 1994)

6. Sonuç:

Son olarak, bu araştırma aracılığıyla bir dizi sonuca varıyoruz:

O dönemde çoklu uzmanlıklara sahip Fransız oryantalistlerin çalışmalarının ırk, din ve dil olmak üzere üç eksene odaklandığı ve bunları bilmenin toplumun etnik gerçekliğini ve onu oluşturan yelpazeleri bilmek için yeterli olduğu ve bunlar aracılığıyla toplumun işgalcinin istediği yöne yönlendirilebileceği belirtilmektedir. İşgalci, askeri işgale coğrafi özelliklerin, kültürel, sosyal ve dini kalıpların iyi bilinmesinin eşlik etmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Sömürge yönetimi, antropolojik araştırmaların, toplumlara nüfuz etme ve onları doğru bir şekilde analiz etme gücü sayesinde, öteki hakkında bilmek istediklerini sağlamaya yeterli olduğunu fark etti. Fransız oryantalistler Berberi kabileleri ve toplumları üzerine birçok çalışma yürüttüler ve tarih, coğrafya, tıp ve fizik bilimleri gibi diğer uzmanlık alanlarına dayandılar. Berberiler, diğerlerine kıyasla çok daha fazla araştırmaya konu oldu ve onlara Avrupa kökenli teorisi ve Akdeniz ırkı teorisi de dâhil olmak üzere birçok farklı teori uygulandı. Sonuç olarak, Berberiler için uzun zaman önce ortaya çıktıkları yerden başka orijinal vatanlar aramanın boşuna olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- A.Bernard, E. M. (1894, Vol 38,). *Revue Africaine. imp : Adolph Jourdan*, Alger, p 369.
- Agoun, A.-A. (2014). *Al-Hewar Al-Mutamadinun. Al-Hewar Al-Mutamadinun*, 4401.
- Agoun, A.-A. (2014). *Colonial Sciences, Anthropology, Ethnography, Ethnology, Al-Hewar AlMutamadinun* , 4409, 00.
- Akli, M. (2004). *Sociology and Society in Algeria*, “Proceedings of the National Conference on Sociology and Society in Algeria: What is the Relationship?”, presented by Abdelkader Lakjaa. Oran, Algeria: Dar Al-Qasbah for Publishing.
- Augstin Barbara, C. (2008). *GermaineTillion une résistante qui a traversé le siècle. Revue hommes et migration*.
- Brahim, O. (1998). *la grand mission d'enquête scolaire d'emile masqueray en Kabylie (1881), revue études et documents berbères. Paris*, p.8.
- Careete. (1849). *Exploration scientifique de l'Algérie, étude sur la Kabyle proprement dite. bibliothèque national de France, paris* , p.6.
- Christian Bromberger, C. (2009). *Germaine Tillion (1907-2008), L'Homme. EHESS*, 11.
- Coquet, M. (1936). *Missions, enquêtes et terrains - Années 1930 » coordonnée par Christine Laurière Lahic / Ministère de la Culture et de la Communication, Direction générale des patrimoines, Département du pilotage de la recherche et de la politique scientifique,. Un destin contrarié La mission Rivière-Tillion dans L'Aurès*.
- Djoghla, D. (s.d.). *Germaine Tillion et ses vies algériennes. Article publié partiellement dans. Consulté le 11 2024, sur http://www.lequotidienoran.com/index.php?news=50151&archive_date=2007-06-02:*
- Daumas, E. (1845). *le Sahara Algérie étude géographique statistique historique. gallica.bnf.fr , Bibliothèque national de France*.

- Ghreina, A. N. (1962). Algerian society in French anthropological writings The case of eastern Algeria during the colonial period 1880-1962. a thesis submitted for a doctorate in modern and contemporary history, University of Algiers 2 . masqueray, E. (alger,1878). : NOTE concernant les Oulad Daoud mont Aurès (Aura), Adolphe Jourdan. libraire-éditeur, , pp21, 25. others, F. B. (2017). The Aures, descriptions and images of Germaine Tillion (from 1934 to 1963), National Center for Prehistoric Research, Anthropology of the History of Algeria, no edition, 24.
- İnaç, H. 2004. Identity Problems of Turkey during the European Union Integration Process. *Journal of Economic and Social Research*, 6(2), 33-62.
- İnaç, H. 2007. Rethinking Democracy and Governance in the EU. *Journal of Academic Studies*, 9(32), 1-31.
- Inac H. 2012. Transformation of Arabic Identity during the Arab Spring. *International Journal of Humanities and Social Sciences*, 2 (23), 199-204.
- İnaç, H. 2018. The Possibility of Multicultural Practice During The Age of Collective Identities In Line With Arab Spring, *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 65, 306-315.
- İnaç, H. 2021a. *Uluslararası Güvenlik, Yeni Dünya Düzeni ve Türkiye*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- İnaç, H. 2021b. What Does Turkey Promise for The Middle East and North Africa? *Türk Kamu Yönetimi Dergisi*, 1(1), 1-13.
- İnaç, H. 2022. New World Order in Post-Pandemic Process and Turkey. In: Turkey and the Post-Pandemic World Order (Edit: A. Salih İkiz), Lexington Books, 199-225.
- Rkibi, A. (1994). Identity between Culture and Demography. *Studies and Articles Algeria*, Dar Houma , pp 197-198.
- Saadallah, A. a.-Q. (s.d.). Cultural History of Algeria , p 36.
- Sarah Frioux-Salgas & Carine Peltier-Caroff. (2015). Le don Guérin-Faubleé et la collection Thérèse Rivière Archives et photographies. 2: publié sur le site du musée du quai BranlyJacques Chirac.